

ISTRAŽIVANJE I UREĐIVANJE ARHIVA TOMISLAVA JANKA ŠAGI-BUNIĆA

Antonio MUSA
Avenija Gojka Šuška 2
10 040 Zagreb
fr.antoniomusa@gmail.com

Početak akademske 2014./2015. godine, na Katoličkom bogoslovnom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu dr. sc. Andrea Filić i dr. sc. Anto Barišić studentima su ponudili seminar pod nazivom *Istraživanje i uređivanje arhiva Tomislava Janka Šagi-Bunića*, odnosno *E-arhiv Tomislava Janka Šagi-Bunića*. Tako su studenti KBF-a dobili priliku upisati kolegije koji su sadržajem i metodologijom rada drukčiji od drugih. To su i učinili sljedeći studenti: Bruno Lovaković, Jure Barišić, Jozo Hrkać, Robert Kavelj, Robert Pejičić, Nikola Jurišić i Antonio Musa. Podijeljeni u grupe, svoje su susrete imali petkom od 14:00 do 18:00 sati. Ti su se radni susreti odvijali u arhivu Tomislava Janka Šagi-Bunića, dugogodišnjeg profesora i dekana KBF-a u Zagrebu. Arhiv se nalazi u samostanu sv. Mihaela, samostanu franjevacu kapucina u zagrebačkoj Dubravi.

Nakon početnog susreta, tijekom kojega su voditelji seminara upoznali studente sa Šagi-Bunićem kao teologom te s njegovom bogatom teološkom, filozofskom, spisateljskom i svakom drugom ostavštinom, krenulo se u praktični rad s radnim materijalima. Mnoštvo fascikala koji u sebi kriju život i djelo toga teologa, trebalo je otvoriti, pregledati, napraviti sustavnu selekciju, rasporediti po temama, godinama, adresatima i dr. Tome je uvelike pomoglo to što je materijal bio već donekle razvrstan, za što su zaslužni Andrea Filić i Tomislav Filić.

Rad se sastojao od triju etapa. U *prvoj etapi* najprije se odredilo koji će dio arhiva biti predmetom istraživanja, budući da je arhiv prevelik i sadržajno preobilan da bi se mogao dovesti u željeno stanje u samo jednoj godini. Nakon što je određeno da će predmet istraživanja te akademske godine biti korespon-

dencija, pristupilo se prvom pregledavanju materijala. Trebalo je sve ono što se našlo po različitim sekcijama razvrstati u neke smislene strukture. Najprije se to odnosi na ono što je pisao sâm Šagi-Bunić, zatim na ono što su pisali o njemu kao i ono što pripada u korespondenciju između njega i različitih sugovornika. Zatim se išlo u dublje razvrstavanje. Odredilo se neke općenite teme i sav materijal koji se obrađivao kategorizirao se prema tim temama. U toj prvoj etapi rada bilo je osobito važno otkriti one pojedince, zajednice, različite revije i publikacije, društva, zaklade, teološke komisije i odbore i dr., kojima i o kojima je pisao Šagi-Bunić, za koje je bio zamoljen surađivati, ili koji su o njemu pisali. Nakon gotovo četiri mjeseca rada s početnim materijalom tijekom čitavoga prvog semestra, dobili smo u dobroj mjeri sistematiziran i tematski razrađen sadržaj.

U *drugoj etapi* rad je bio puno jednostavniji, ali je zahtijevao veću koncentraciju. Princip je bio vrlo jednostavan. Trebalo je još jednom proći kroz sav kategorizirani materijal i potvrditi da se svaki pojedini rad, zapis, svaki list papira nalaze na pravom mjestu. U toj etapi pristupilo se i povezivanju ili razdvajanju različitih tematskih cjelina, ovisno o važnosti i kvaliteti tema i sadržaja i/ili važnosti osoba koje su uz Šagi-Bunića protagonisti određenih tematskih cjelina. Ta je etapa odredila konačni oblik cjelina. Osobito teško u toj fazi bilo je razlučiti što učiniti kada određeni materijal sadržajno pripada u više različitih cjelina. Druga etapa trajala je više od dva mjeseca. Posljednjih mjesec dana bilo je predviđeno za treću etapu rada.

Treća etapa predstavlja završni pregled svega onoga do tada učinjenoga. Sastoji se u slaganju gradiva kronološkim redom, zaštiti arhivske građe koja je zbog godina ili nekih drugih uvjeta ugrožena te u obilježavanju i popisivanju svega urađenoga. Ako se kroz prve dvije etape potkrala i neka pogreška, u ovoj etapi bila prilika da se sve ispravi.

Završnim pregledavanjem, zaštitom, obilježavanjem i popisivanjem obrađenoga materijala završio je ovogodišnji rad studenata Katoličkoga bogoslovnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu u arhivu Tomislava Janka Šagi-Bunića. No, posao nije ni blizu svojeg kraja. U ovoj godini odrađen je zahtjevan posao, ali koji je tek manji dio onoga što još treba napraviti. Takav rad treba primijeniti i na ostatak arhiva te tek onda pristupiti digitalizaciji svega onoga što arhiv sadrži.

Izdvajamo nekoliko važnijih tematskih cjelina. Korespondencija između Tomislava Janka Šagi-Bunića i Hadrijana Boraka zacijelo je najobimnija. Značajna je po tome što su sačuvana i Šagi-Bunićeva pisma te je moguće pratiti njezin obostrani tijek. Zahvaljujući tome što je Šagi-Bunić običavao čuvati kopije

nekim svojih pisama, bilo je moguće oformiti i dragocjene mape s njegovim pismima raznim osobama – kako ona koja je pisao kao privatna ili kao javna osoba tako ona koja je pisao kao provincijal Hrvatske kapucinske provincije. Od mnoštva osoba koje su pisale Šagi-Buniću svakako valja izdvojiti: blaženog Alojzija Stepinca i slugu Božjega Antu Antića, zatim zagrebačke nadbiskupe Franju Šepera i Franju Kuharića, profesore fra Bonaventuru Dudu i Ivana Goluba (sačuvano je i jedno pismo njegove majke), fra Karla Balića, urednika revije *Laurentianum* Stanislava de Campagnolu, poznatog odvjetnika Zlatka Kuntarića, Smiljanu Rendić, časne sestre Kamilu i Liberatu, koje su Šagi-Buniću pisale o svojim osobnim dubokim iskustvima Boga itd.

U slučajevima kada smo za pojedine osobe pronašli manji broj pisama, njih smo pohranili u zasebne papirne ovojnice s naznakom autora i datuma te ih složili u zajedničke mape naslovljene npr.: obitelj, kapucini, biskupi, svećenici i redovnici, profesori teoloških fakulteta itd. Ostala pisma, čestitke i razglednice od raznih prijatelja i poznanika razvrstali smo prema kronološkom kriteriju – za svaku godinu oformili smo po jednu mapu.

Zanimljive su i mape u kojima smo pohranili brojne reakcije i pitanja čitatelja, pretežito Glasa Koncila, upućene Šagi-Buniću, potom one u kojima ga se poziva da održi predavanje, napiše neki znanstveni ili popularni tekst, donese cenzorsko mišljenje o nekoj knjizi i sl. Također su vrijedne mape s pismima vezanima uz mnoge crkvene i društvene ustanove, kao što su Kršćanska sadašnjost, različite papinske komisije, JAZU/HAZU, Pagvaško društvo, PEN itd.

Iščitavanjem sve te korespondencije dobiva se jasan uvid u brojna područja Šagi-Bunićeva teološkog, pastoralnog, društvenog i kulturnog djelovanja. Cjelovitijoj slici svega spomenutoga nesumnjivo će pridonijeti i naš daljnji rad, tijekom kojega ćemo zacijelo, među dosad neistraženom građom, pronaći još vrijednih pisama.

Bogata baština koja je ostala iza toga velikana Crkve i društva našega vremena obvezuje nas dokraja istražiti sve što se krije u Šagi-Bunićevu arhivu te svima zainteresiranim to ponuditi, uvijek vođeni onim evanđeoskim geslom, koji je i Šagi-Bunić uzeo za svoj životni program: »Što god učinite jednom od moje najmanje braće, meni učiniste« (Mt 25,40).